

Editorial

1 mei landelijke arbodag?

Na lang beraad, ondersteund door talloze voorbeelden uit de beroepspraktijk is kortelings het systeem van hercertificering voor arbo-deskundigen afgerond door het Centraal College van Deskundigen. U kunt er dus weer tegenaan! Het gaat om intercollegiale toetsing of intervisie, aantoonbare beweging op in elk geval een deel van de basis-elementen van het vakgebied, uitschrijven van enkele voorbeeldprojecten en een toetsing door een erkende deskundige, die trouwens ook zelf weer wordt getoetst. Bij de vraag van de redactie om daar een voorwoord aan te wijden voor dit blad werd me ingefluisterd dat ik daarin best wat kritiek en spot mocht inzetten. Maar eerlijk gezegd is dat niet mijn bedoeling. Kenmerk van dit blad is dat het zware criteria aanlegt aan wetenschappelijke zuiverheid, probleem- en vraagstellend en behandeling van achterliggende theorie voordat kritiek of spot mogelijk wordt. Als lid van het CCvD wil ik, liever dan op mijn eigen vest te spugen, u laten zien wat er aan de hand is als ik om me heen kijk. Uiteraard zie ik vooral mensen. Met vakkennis en met persoonlijkheid. En om die twee zaken draait het. En op die twee aspecten is er veel mis.

Uiteraard wil ik niet twijfelen aan uw vakkennis. Ergens hoor ik dan al meteen de stemmen uit de redactie: hoe bewijs je dat het wel of niet in orde is. Voor de zekerheid neem ik even aan dat alles in orde is met u. Maar kijk je naar wie er rondloopt in arboland dan slaat het gebrek aan vakkennis bij de niet erkende deskundigen je tegemoet. Dat begint al met de hopelijk ex-staatssecretaris De Krom die heeft laten uitzoeken dat er tienduizenden gezondheidsklachten ontstaan door werk en vervolgens triomfantelijk vaststelt dat het hier reuze meevalt vergeleken met de rest van Europa. En die op basis daarvan de Arbeidsinspectie heeft verkleind tot onder het niveau dat de ILO als fatsoenlijk en vereist heeft vastgesteld. Maar dat de overheid meer met budgettering dan met inhoud bezig is wist u al. Erger is dat zowel de overheid als de beroepsverenigingen zich beperken tot de certificering van een hele kleine groep van kerndeskundigen terwijl overal in het land beunhazerij de toon zet. Preventiemedewerker worden in twee dagen? Duzenden hebben een "getuigschrift" op basis van één P-blad of zelfs op basis van niets. Arbeidsdeskundige worden in veertien dagen? Vele honderden zijn als zodanig geregistreerd. Arbocoördinator worden omdat je oude baan als OR-lid, secretaresse of P-adviseur ophield te bestaan: je krijgt er een stadion vol mee. Casemanager worden? Dat kan met een opleiding. Maar het kan ook zonder. Wie het lukt om als telefoonbitch arme drommels naar het werk te jagen kan zo terecht bij de talloze bedrijfjes die werkgevers "ontzorgen" bij hun verwaarlozing van een fatsoenlijke analyse van arbeid en gezondheid. Ronduit mallotig is dat in de gezondheidszorg iedereen op elk niveau een erkend diploma moet hebben, terwijl in arboland iedereen zichzelf een zelfbedachte speld op de revs kan

prikken. De overheid vindt het prima, de vakbonden zeggen dat arbo geen issue meer is en de wetenschap is even bezig met bevoegenheid. Bevoegen medewerkers trekken zich niets aan van arbeidsomstandigheden, blijven altijd jong en sterk, roken en drinken niet dus alles sal reg kom. Werknemers die toch schade leiden en weggeselecteerd worden waren kennelijk niet bevoegen. En in elk geval tellen ze niet mee in de statistiek want iedereen weet dat je eenmaal boven de vijftig en niet zo gezond, nog maar twee procent hebt om weer aan de slag te komen. Zo wordt het healthy-worker effect versterkt. En ongetwijfeld gaan we wegens het soepeler ontslagrecht een nog gezondere beroepsbevolking tegemoet.

Mijn vraag is dan: zou niet vanuit de wetenschap en vanuit de beroepsverenigingen iets meer inzet kunnen blijken om die problemen op de agenda te krijgen? Niet de certificering-afspraken rond de kerndeskundigen maar het gebrek aan certificeringafspraken over alle andere betrokkenen zijn reden voor kritiek en, wellicht, spot. Kunnen de beroepsverenigingen zelf niet aan deskundigheidsbevordering voor leken doen? De tweede kant van de certificering betreft de persoonlijke eisen die worden gesteld. Gelukkig ben ik al getrouwd en is bigamie in Nederland niet toegestaan. Een beetje kerndeskundige moet blijk geven van integriteit, innovatief vermogen, neiging tot binding, voortreffelijkheid in de sociale omgang, deskundigheid, is luisterend, empatisch, actief, stimulerend, krachtig, reflecterend en moet van zichzelf en anderen kunnen leren. Het is dat ik mijn vrouw steun en liefde heb beloofd tot dat de dood ons scheidt, maar anders wist ik het wel. Jammer voor haar ben ik wel lid van het CCvD maar eigenlijk gewoon politicoloog en geen gecertificeerd kerndeskundige. Ik heb gewoon genoeg boekjes geschreven en genoeg werk in arboland gedaan om toe te mogen treden tot dat illustere college, maar al die goede eigenschappen heb ik niet en af en toe wordt dat bewezen. En dan wordt ze in de regel een little bit boos. Gelukkig altijd maar voor even. En laat dat nou even de competentie zijn die ik een beetje mis in arboland. Ik ken nogal wat ministeries en grote bedrijven die een RI&E beperken tot de mening van de leidinggevendenden. En in toenemende mate worden leidinggevendenden ondersteund door casemanagers en telefoonbitches die vertellen dat werknemers een verkeerde keus maken als ze zich ziek of ongelukkig of gestresst melden. Maar niemand behalve de VPRO wordt er boos om. Uiteraard ondersteun ik alle persoonlijke competentie-eisen die in de certificering staan maar ik hoop dat een echte kerndeskundige ook over de eigenschap beschikt om zich, waar nodig, eens heel druk te maken en hardop te zeggen wat er mis is aan omstandigheden, verhoudingen, verkeerd voorbeeldgedrag of gemakzucht. Uiteraard zit niemand te wachten op adviseurs die zich tegendraads opstellen en vooral hun eigen deskundig gelijk nastreven. Maar wellicht kan de door de certificering

verplichte intervisie een goed middel zijn om vaker en slimmer tegengeluiden te laten horen.

Een derde punt dat ik bij de afronding van de certificering-discussie wil aantekenen heeft te maken met concurrentievermogen. U bent AH, HvK, A&O-deskundige of bedrijfsarts en als u gecertificeerd bent kan iedereen rekenen op uw deskundigheid en op uw aantrekkelijkheid voor bigamisten die uit zijn op een gelukkig partnerschap. Maar daar zijn er meer van. Tik eens gezondheid, veiligheid, vitaliteit, bevoegdheid, of werkvermogen in bij Google of een andere advertentiefuik en u weet u omringd door honderden concurrenten die vooral uitblinken door onzin of nieuwe woorden voor zeer oude wijn. Met onze Plork-workshop of met ons holistisch Prul-product is elke werkgever verzekerd van nieuw succes! Slimmer werken is in. De dialoog tussen leiding en medewerker ook. En wat te denken van de voordelen van

“de reis naar ontwikkeling”? Met een beetje sociale media stuit u zo op de innerlijke kracht van de Azteken. Met de familie-opstelling wordt iedereen nader verklaard. Ach, eigenlijk is dat allemaal in orde. Wie gehcertificeerd wordt weet dat hier de oude wijn van Herzfeld, Fischbein, Ajzen, Bandura, Drucker en Senge een nieuw behangetje heeft gekregen. Maar als niet-gecertificeerde concullega's zo makkelijk met oude wijn langsij kunnen komen zou ik de nieuwe intervisie-eisen mede gebruiken voor een nieuwe competentie: vindt u zelf net als de vogel Feniks om de vijf jaar opnieuw uit. De hercertificering is de beste gelegenheid om dat te krijgen wat nu nodig is: fris- en fruitigheid! Mijn voorstel is om van 1 mei een landelijke arbo-feestdag te maken.

Vincent Vrooland, docent/directeur Nederlandse Academie voor Arbeidswetenschappen; email: vrooland@xs4all.nl